

StOKpaardje

Nieuwsbrief van Stichting 't Oude Kinderboek
jaargang 12, nummer 1, 2016

Van het bestuur

Als je goed kijkt, zie je dat de dagen weer gaan lengen. In mijn tuin staan, dankzij de zeer zachte winter, zelfs de eerste krokussen al in bloei. Voortekenen van een positief nieuw jaar?

Ik hoop het. Voor StOK wordt het in ieder geval een beslissend jaar. Welke kant gaan we uit? Na een uitgebreide oriëntatie ronde met diverse instellingen en betrokkenen bij StOK, probeert het bestuur in de eerste helft van 2016 het toekomst scenario voor StOK te definiëren. In het volgende StOKpaardje hopen we er meer over te kunnen melden.

Ondertussen hebben we 2015 goed afgesloten. Er was een gezellige bijeenkomst voor de vrijwilligers waar - na de film *Minoes* - onder het genot van een hapje en een drankje afscheid werd genomen van een viertal trouwe vrijwilligers: Bram van IJperen, Annelies Mulder, Anneke Kopuit en Jansje Willemsen, van wie Bram zich 7 en Jansje zich 15 jaar voor StOK heeft ingezet. Tijdens de kerstborrel van en met onze collega's van BD ontstond het plan om boeken in te zamelen voor een pop-up bibliotheek - naar een idee van Bibliotheek Amsterdam - voor een nieuwe opvanglocatie voor vluchtelingen. Nog voor de Kerst hebben we daar namens StOK en BD een mini-bibliotheekje met vooral prentenboeken aangeboden.

Ja, we doen meer dan in oude kinderboeken neuzen.... en hopen dat ook nog lang te blijven doen.

Voor u allen een plezierig 2016,
Pim van Hulst
Voorzitter StOK

Vitrines

In plaats van het beloofde onderwerp "Natuur en techniek", het onderwerp van de Kinderboekenweek, liggen nu, in verband met het winterseizoen, allemaal boeken met schaatsen als thema in onze vitrine in de hal van Bibliotheek Deventer. Vroeger was de ijsbaan of het ijs, waar dan ook gereden kon worden, de gelegenheid bij uitstek om elkaar te ontmoeten. Op het ijs was iedereen min of meer gelijk. Veel stelletjes grepen die kans aan om samen een baantje te rijden, niet geplaagd door de conventies die op straat golden.

Natuurlijk moest je wel schaatsen hebben. In arme gezinnen moesten broers of zusjes het vaak samen met één paar schaatsen doen. Een prachtig sinterklaascadeau was dan ook een paar nieuwe schaatsen. Bij wedstrijden konden ook mooie prijzen gewonnen worden. Het bekende boek van M. Mapes Dodges *De zilveren schaatsen* gaat o.m. over zo'n schaatswedstrijd. Het is ook wel uitgegeven als *Hans Brinker, of de zilveren schaatsen*. Deze Hans zou het jongetje zijn dat zijn duimpje in de dijk hield om zo een dijkdoorbraak te voorkomen. Maar dat hele verhaal is een verzinsel en is nooit echt gebeurd! We hebben meerdere versies van het boek uitgestald. Ook staat er het boekje: *De*

Elfstedentocht, de grote dag in Holland van An Rutgers-van der Loeff over de barre tocht in 1963, geïllustreerd door Jenny Dalenoord. Verder zijn er ook boeken over kunstschaatsen, ijshockey, langebaantochten en krabbelaars.

Ook zijn er nog een paar oude kinderschaatsjes te zien en het geheel is opgefleurd met meters oranje schaatsband. (Wat je steeds maar weer opnieuw moest strikken om de schaatsen een beetje stevig onder te houden!)

Hierna komt "Wintersport in het algemeen", als het nog een beetje blijft winteren. Skivakanties, bobsleeën, en sneeuwpret komen dan aan de beurt.

In de staande vitrine in Lijsje Lorresnor een kleine tentoonstelling van de boeken van de schrijfster Tine van Berken, pseudoniem van Anna Christina Berkhout (1870- 1899). De aanleiding hiervoor was de ontmoeting met Ineke Vos in onze presentatieruimte in Deventer. Zij zocht daar in onze verkoopkast naar boeken van Tine van Berken en omdat daar over het algemeen niet vaak naar gevraagd wordt, was mijn belangstelling gewekt. Ik verzamel namelijk al jaren haar boeken. Dat is een collectie die tamelijk goed te overzien is, want ze is maar 29 jaar geworden. Het bleek dat ook zij bijzonder was geïnteresseerd in deze schrijfster en zelfs in 1993 een doctoraalscriptie Nederlandse Taal- en Letterkunde aan haar heeft gewijd. Een afspraak was gauw gemaakt; we blijken in dezelfde plaats te wonen. De scriptie kon ik in Deventer bij "De Kameleon" vinden. Ik kon de collectie van de Stichting in de vitrine leuk aanvullen met mijn eigen exemplaren tot een soort van overzichtstentoonstelling. Behalve boeken voor oudere meisjes (*De Berewoudjes*, *Een klaverblad van vier*, *Mijn zusters en ik*), heeft Tine van Berken ook een 16-tal uitgaven verzorgd voor kinderen van 6 tot 12 jaar (*Het opstel van Dora Jemelle*, *Hester's gebrek*, *Jongens die rooken*), heeft ze ook vertalingen gemaakt (*Mooie Bruno*, *Hans en Hanna*, *Tante Renate*) en prentenboeken voor kleuters van tekst voorzien (*De Gelaarsde Kat*, *Lammetje Bé*, *Belle en de Beer*). Over deze schrijfster is nog veel meer te vertellen, maar dat bewaren we voor een volgende editie van StOKpaardje.

Hierna komt er weer eens een jongensboekenschrijver aan bod: Chris van Abkoude, de auteur van onder meer de Pietje Bell-serie.

De platte vitrine in Lijsje Lorresnor is gewijd aan "Pop-upboeken", een categorie die ook alweer veel verzameld wordt. Een modernere benaming is 3D-boeken, inderdaad zijn de plaatjes driedimensionaal te bekijken: door vouwen en insnijdingen komen sommige delen van de plaatjes naar voren en ontstaat een soort panorama. Het worden dus ook wel panoramaboeken genoemd. Doorat deze boekvorm erg kwetsbaar is, kunnen we ze helaas niet uitlenen. Een reden te meer om ze in de vitrine te zetten. Veel exemplaren zijn sprookjesboeken, maar we vinden ook architectuur (*Mijn poppenhuis*), dorpsgezichten (*Ons dorpje*), boerderijen, garages, een vliegveld en een vlinderboekje.

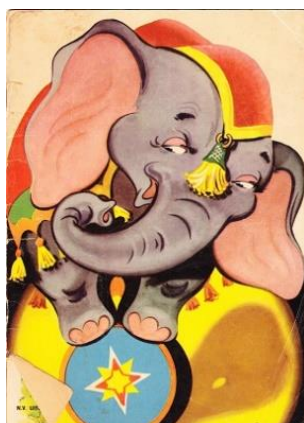
Daarna volgt er weer iets uit het "niet uitlenen"-bestand: Miniboekjes. Nog eens het kleine boekenweekgeschenkje in een lucifersdoosje, pixiboekjes en andere dwerguitgaven.

Lot van den Akker

Recent geschonken boeken

Het kleinste sprookjesboek door Jannie Daane, met knipsels van Mance Post, uitgegeven in 1966 door de Collectieve Propaganda voor het Nederlandse Boek. Verpakt in een luciferdoosje met het opschrift: Kinderboekenweek. Bijgevoegd is een klein loepje. 128 pagina's. Afmetingen: 3,9 bij 5 cm. Genre: sprookjesboeken, miniatuurboekjes. (Zie de boekbespreking door Lot van den Akker)

Jumbo in het circus, schrijver onbekend, met tekeningen in kleur van J. F. v.d. Broeke, uitgegeven omstreeks 1950 door N.V. Uitgeverij. Terra Nostra te Gorssel. 8 pagina's. Afmetingen: 18 bij 25 cm. Genre: prentenboeken.

Een meisje in de oorlogswinter door Wil Venig, geïllustreerd in zwart/wit door Reint de Jonge. Uitgegeven in 1983 door uitgeverij Kluitman te Alkmaar. 124 pagina's. Afmetingen: 15 bij 21 cm. Genre: 2^e Wereldoorlog, rijpere jeugd. Jeugdserie: In de vakantie. Bijzonderheid: gesigineerd.

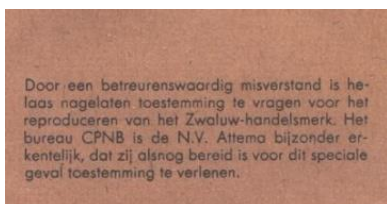
Tom Poes Vertellingen door Marten Toonder, met illustraties van de schrijver in kleur en zwart/wit met steunkleur. Uitgegeven in 1949 door De Bezige Bij te Amsterdam. 78 pagina's. Afmetingen: 19,5 bij 26,5 cm. Genre: verhalen, avonturen, antropomorfistische verhalen.

Uitverkoren, verhalen en gedichten over vervolgte mensen, gekozen voor de jeugd, geselecteerd door Beccy de Vries. Uitgegeven in 1979 door Em. Querido B.V. te Amsterdam. 160 pagina's. Afmetingen 15 bij 24 cm. Genre: oorlog, verzamelbundel. ISBN 90 214 8643 1.

Geschonken boeken besproken: Het kleinste sprookjesboek

Dit ooit als kinderboekenweekgeschenk uitgegeven boekje kregen we van Gees Bartels uit Nieuwleusen naar aanleiding van het artikeltje over onze vitrine tijdens de Kinderboekenweek, waarin de gratis uitgaven van het CPNB (Collectieve Propaganda voor het Nederlandse Boek) te bewonderen waren. De oproep hierin had deze kleine maar fijne schenking tot gevolg.

Bij het lucifersdoosje met inhoud hoorde oorspronkelijk nog een excuusbriefje aan de Zwaluwfabrieken voor het ongevroegd gebruik van hun logo. Evenals het handvat van het loepje ontbreekt dit helaas aan ons exemplaar.

Met z'n 128 pagina's is het nog best een volwassen sprookjesboek.

Het begint met "Het lucifersdoosje" van Annie M. G. Schmidt uit *Heksen en zo*, uitgegeven door de Arbeiderspers te Amsterdam. In dit verhaal erft Gijsbert van zijn vader een toverluciferdoosje, waarin hij alles kan laten verdwijnen. Hij hoeft maar "Pssst" te roepen om het ergens anders weer tevoorschijn te laten komen. Er mag echter maar één ding tegelijk worden verplaatst. Zo verschaft hij zich een huis, een vrouw, eten en drinken, kortom alles wat hij nodig heeft. Helaas komt op een dag de vader van Liesje, zijn vrouw, en steelt het doosje. Hij wil in een keer een grote slag slaan en eigent zich bij de bank een flinke zak goud toe. Dan wil hij Gijsbert bedreigen, maar deze ontfutselt hem het doosje en roept "D'r in!". Maar hij weet niet dat er al een zak goud in zit. Het lucifersdoosje spat met geweld uit elkaar en de zak goud en de vader van Liesje komen tevoorschijn. Als Gijsbert de zak aan zijn toekomstige schoonvader geeft, mag hij met Liesje trouwen en krijgt hij een baan als buschauffeur. Eind goed, al goed.

Het tweede sprookje is het bekende "De prinses op de erwt" van H. C. Andersen uit *Sprookjes en vertellingen* van uitgeverij W. de Haan te Hilversum.

Het derde is een sprookje van Grimm: "Hoe de strohalm, het kooltje vuur en de boon de wijde wereld in gingen" uit *Oude bekenden*, bijeengebracht en naverteld door N. van Hichtum, gevolgd door een Afrikaans volkssprookje: "De Panter en de valkuil" uit *Het grote boek vol fabels* door Ernst van Altena, uitgegeven door Ploegsma te Amsterdam.

Het op één na laatste verhaaltje is "De Zwolse Blauwvingers" uit *Legenden van Nederland* van P. de Zeeuw J Gzn., uitgegeven door Van Goor en Zn te 's Gravenhage.

Mies Bouhuis schreef "Het laatste verhaaltje" uit *Kinderverhalen* van uitgeverij U. M. Holland te Haarlem.

Dit verhaal speelt op oudejaarsdag. Een roodborstje, Robijntje genaamd, ziet op een stille besneeuwde weg voetstappen die lijken toe te behoren aan een zeer vermoeid persoon. Nieuwsgierig volgt het diertje de sporen en komt na een lange tijd bij een oude man, die in zichzelf loopt te mompelen. Robijntje gaat op zijn hoed zitten en hoort zo dat de man het Oude Jaar heet en dat hij op zoek is naar nog één verhaaltje. De man heeft een zware tas bij zich met daarin 364 verhalen, maar voor hij deze bij het kasteel kan brengen waar alle jaren hun verhalen verzamelen, moet er nog één bij voordat hij erin mag. Het vogeltje wil hem helpen en samen komen ze bij het kasteel aan. Dan vertelt het vogeltje het verhaal van een oude man die geen laatste verhaaltje wist en geholpen werd door een roodborstje dat Robijntje heette. Zo kwam het Oude Jaar in zijn eigen verhaaltje terecht en mocht hij voor eeuwig bij alle andere jaren blijven. Het boekje is versierd met knipseltjes door Mance Post (1925-2013). Deze bekende illustratrice begon haar illustraties met knipwerk, zoals in *Het schoentje van Rozemarijn* door Han Hoekstra. Later werd ze vooral bekend door de tekeningen in de boeken van Guus Kuyser, An Rutgers-van der Loeff, Mies Bouhuis en Toon Tellegen.

Lot van den Akker

Ivo Groothedde

Een schrijver uit het oosten van ons land die niet alleen een aantal zeer lezenswaardige meisjes- en jongensboeken schreef, maar daarnaast ook nog schoolboekjes en romans voor volwassenen.

Over de schrijver

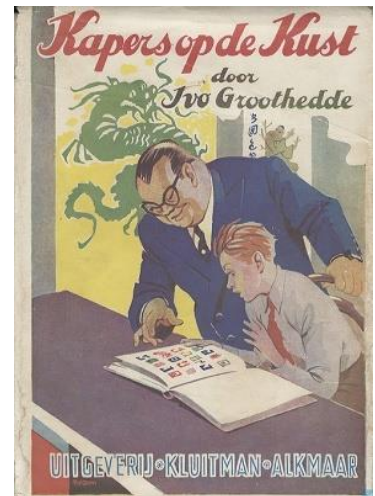
Ivo Fernandus Josephus Groothedde werd op 22 april 1908 geboren in Dieren. Hij was het vijfde kind uit een gezin van elf kinderen. Zijn vader was werkzaam in de metaalindustrie in Winschoten. De familie Groothedde verhuisde nog al eens, maar belandde uiteindelijk in het Gelderse Dieren. Daar bracht Ivo het grootste deel van zijn jeugd door. Het was een prachtige omgeving voor een opgroeiende jongen, immers Posbank, "Onzalige Bossen" en IJssel waren in de buurt. Kortom een heerlijke omgeving om te spelen. De lagere school en MULO bezocht Ivo in Dieren. Net als hun vader kwamen zijn broers in het metaalvak terecht, maar Ivo had andere plannen, hij wilde onderwijzer worden en ging naar een kweekschool in Hilversum. In 1927 haalde hij zijn diploma en werd onderwijzer in Bovenkarspel. Hij schreef toen al verhalen die, als hij ze voorlas in de klas, een dankbaar gehoor vonden bij zijn leerlingen. In Bovenkarspel leerde Ivo Mia Bosma, de dochter van het

schoolhoofd kennen, waar hij in 1935 mee trouwde. Zij kregen samen vier kinderen, drie jongens en een meisje. In 1941 aanvaardde Groothedde een baan in Heiloo en in 1942 verhuisde het gezin naar die plaats. In die plaats bouwde hij een uitgebreide vrienden- en kennissenkring op. Vaak ging hij met zijn kinderen fietsen in de omgeving van zijn woonplaats. Hij had veel hobby's zoals vissen, bridgen en een brede belangstelling voor sport. Daarnaast was hij zeer deskundig op het gebied van flora en fauna en een groot natuurliefhebber. In die tijd haalde hij ook nog de akte LO Engels en begon hij met het schrijven van boeken. Het salaris van een onderwijzer was in de jaren dertig van de vorige eeuw nou niet bepaald een vetpot, bovendien was daar de economische malaise die vanaf eind jaren twintig de wereld in haar greep hield. Dus waren deze bijverdiensten erg welkom. Groothedde was Rooms Katholiek en dat wilde hij dat ook in zijn boeken tot uitdrukking brengen, temeer omdat dit dan voor RK scholen aanleiding zou kunnen zijn om zijn boeken in de schoolbibliotheken op te nemen.

De boeken van Groothedde

Zijn eerste boek verscheen in 1935 en het was een western. Het verscheen bij Uitgeverij Helmond in de Speciaalserie en was getiteld *Rivalen*. Deze uitgever was in de jaren dertig bekend geworden door het uitgeven van de zogenaamde kwartjesboeken en de Speciaalserie was eigenlijk de kwartjeboekenserie voor volwassenen. Later heeft Groothedde ook een aantal

jongens- en meisjesboeken voor deze uitgever geschreven. Zo schreef hij onder het pseudoniem Gerda Franck onder andere *Vijf blondjes op vakantie*, en onder het pseudoniem Jeanne van Woerkom *Nel Postma's moeilijke tijd*. Voor uitgeverij De Spaarnestad schreef hij o.a. *De Pukkel en de jongens van bos en heide* en *De tijger van Kloemboeng*. Een aantal van zijn boeken is gesitueerd in het buitenland zoals *De nederlaag van nummer vier*, dat zich afspeelt in Egypte en *Op avontuur in Connemara* dat in Ierland speelt. Groothedde is zelf echter nooit in deze landen geweest. Voor Uitgeverij Kluitman schreef hij ondermeer *De verdwenen Rembrandt* en *Kapers op de kust* en onder het pseudoniem Gonnie van Dieren de meisjesboeken *In jouw handen* en *Waar de zeewind waait*. Boeken voor volwassenen van zijn hand verschenen bij Uitgeverij Gottmer in Haarlem. Een paar titels hiervan zijn *Vreemd bloed* en *Licht zonder schaduw*. Verder schreef hij nog een aantal schoolboekjes die werden uitgegeven door Kinhem. Het Lectorieperatorium beoordeelt zijn boeken als volgt: "Groothedde is een schrijver van een respectabel aantal aardige romans voor de rijpere jeugd alsmede van gezonde jongens- en meisjesboeken, meestal met een katholieke ondergrond. Schreef nog vlotte, boeiende ontspanningsverhalen voor de jeugd, benevens een drietal romans die niet boven de middelmaat uitreiken, maar tot de volksliteratuur van het betere gehalte mogen worden gerekend." Een aantal jeugdboeken van Groothedde is opgenomen in de collectie van StOK en kan dus geleend worden. Het is zeker de moeite waard om dat eens te doen.

Ten slotte

In 1956 werd Groothedde benoemd aan de ULO in Rijssen. Hij gaf daar Nederlands. Hij was actief binnen de gemeenschap in Rijssen. Zo was hij onder andere collectant en armenmeester in de parochie. Hij was een harde werker en dat wreekte zich op den duur. In 1964 kreeg hij een hartinfarct en mocht hij een tijdje niet werken. In 1973 werd Groothedde gepensioneerd en kon hij van zijn vrije tijd genieten en aandacht besteden aan zijn vele hobby's. Lang heeft hij dat niet van kunnen doen, want al in 1978 overleed hij aan de gevolgen van een hersenbloeding.

Eef Nulden

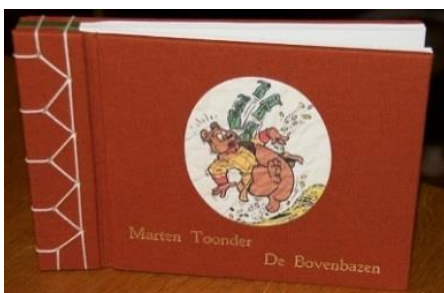
Bronnen: Bekend en onbekend door Marjan Schuddeboom, Ivo Groothedde op de website van Henk Hersevoort en Joop Bekkers in zijn boek over de kwartjesboeken

De Bovenbazen

Marten Toonder (1912-2005), uitgegeven in 2015, eerder (van 2 mei 2012 tot en met 21 september 2012) als stripverhaal gepubliceerd in NRC Handelsblad, naar aanleiding van de honderdste geboortedag van de auteur. Bindwerk: Japanse binding, Wiek Akkermans. Illustraties: diverse tekenaars. Verkregen uit schenking.

Ter inleiding

'Als je het geluk had op een dagblad geabonneerd te zijn, had je gratis "boeken". Je knipte er netjes de strips uit en plakte die in een cahier.'

De Bovenbazen, Marten Toonder (1912-2005), uitgegeven in 2015, eerder (van 2 mei 2012 tot en met 21 september 2012) als stripverhaal gepubliceerd in NRC Handelsblad, naar aanleiding van de honderdste geboortedag van de auteur. Bindwerk: Japanse binding, Wiek Akkermans. Illustraties: diverse tekenaars. Verkregen uit schenking. Trefwoorden: Heer Bommel; Tom Poes; geld; crisis. Genres: kolomstrips; antropomorfistische verhalen; gelegenhedsuitgaven; knipselboek; plakboeken.

Zo ongeveer wordt een boek ontsloten. De belangrijkste gegevens van een boektitel op een rijtje gezet. Dat geldt ook voor *De Bovenbazen*, een ongewoon boek, deze coproductie van schenker / krantenknipper en boekbinder.

Als 'losbladig' knipselboek, dat wil zeggen honderd zorgvuldig uitgeknipte afleveringen van een krantenstrip, verpakt in een gebruikte enveloppe met daarop informatie over de inhoud, zo kwam *De Bovenbazen* bij Stichting 't Oude Kinderboek (StOK) binnen. De enveloppe maakte deel uit van een grote Toonder-schenking. Wat zou ermee gedaan kunnen worden? De knipsels eenvoudigweg in een schrift plakken? Nee, een typisch plakboek is het niet geworden. De losse knipsels zijn vakkundig getransformeerd tot een professioneel gebonden boekje. Wat u in handen hebt, is een uitgave in het genre plakboek, voor de gelegenheid op Japanse wijze gebonden. Een mooie gelegenheid ook om dit onderschatte genre onder de aandacht te brengen!

Tallose Nederlanders moeten dit soort boeken hebben gemaakt. Ze zullen vaak verloren zijn gegaan en dus niet of nauwelijks aan de openbaarheid prijsgegeven. Des te verheugender is het dat ze steeds vaker geschonken worden aan instellingen als musea, bibliotheken, stichtingen, enzovoorts. Zo zijn ook de knipsels van *De Bovenbazen* - en nog veel Marten Toonder-uitgaven - bij StOK terechtgekomen. De gulle gever zij dank. Deze had maar één doel: de krantenstrips bewaren voor het nageslacht. Dat doel is bereikt. De papieren enveloppe met de kwetsbare inhoud is veranderd in een mooi en stevig boek. U kunt het inzien bij Stichting 't Oude Kinderboek in Deventer.

Bram van IJperen

200 jaar Koninkrijk der Nederlanden - 200 jaar geschiedenis in oude kinderboeken (4)

Arend van Dam en Georgine Overwater, *Leve de koning!*

Veel kinderboeken zijn er niet geschreven naar aanleiding van het feit dat het tweehonderdjarig bestaan van het Koninkrijk der Nederlanden gevierd werd. Arend van Dam publiceerde er wel één naar aanleiding van deze viering: *Leve de koning*.

Van Dam schrijft al sinds 1989 voor de jeugd en heeft bijna 100 titels op zijn naam staan. Zijn voorkeur gaat uit naar historische onderwerpen en hij heeft zich erop toegelegd om die voor jonge kinderen te beschrijven. Zijn boek *Lang geleden, de geschiedenis van Nederland vijftig voorleesverhalen* verscheen in 2007, toevallig gelijktijdig met de bekendmaking van de Canon van Nederland. Het is inmiddels een standaardwerk geworden dat op bijna op elke basisschool en in ieder gezin te vinden is.

Van Dam heeft het format van vijftig voorleesverhalen sindsdien voor uiteenlopende onderwerpen gebruikt: *In een land hier ver vandaan...* bevat bijvoorbeeld verhalen uit de wereldgeschiedenis, *Op een dag...* gaat over feesten en tradities en *Een hele kunst* over Nederlandse kunstenaars.

Inmiddels verschijnen er ook bundels met tien verhalen over één thema van Van Dams hand en daartoe behoort *Leve de koning*.

In de inleiding van *Leve de koning* schrijft de auteur dat het tot 1815 zou duren voordat Nederland het eerst zijn eigen koning kreeg. 'Inmiddels zo'n 200 jaar later- zijn er in de Nieuwe Kerk in Amsterdam al een heleboel Nederlandse koningen en koninginnen ingehuldigd.'

In tien verhalen beschrijft hij hoe de broers, zussen, zoons en dochters van die koningen en koningen dat beleefd hebben. Hij kiest daarbij consequent het perspectief van kinderen en hij neemt en passant ook nog de familiegeschiedenis van de

Oranjes door, maar alleen zo dat begrijpelijk wordt van wie de vorsten van het koninkrijk der Nederlanden stammen.

Het eerste verhaal gaat over de jongen die later stadhouder Willem II zou worden. Hij kijkt naar het portret van zijn grootvader Willem van Oranje en een poosje later hoort hij dat hij met Mary Stuart zal trouwen. Zijn moeder Amalia heeft voor een koninklijke bruid gezorgd, om het geslacht van Oranje 'op te waarden'. In *De Friese tak* is Johan Willem Friso de hoofdpersoon; de stadhouder die prins van Oranje zal worden, omdat de tak van Willem van Oranje is uitgestorven. Hierna gaan de verhalen alleen over de koningen, koninginnen en hun familie. In verhaal nummer drie ontdekt Frederik, de tweede zoon van Willem I dat de kroon bij de inhuldiging van koper is. Via Sophie van Weimar, Wiwill, zoon van Willem III, prinses Wilhelmina, prinses Juliana, prinses Beatrix en prins Willem Alexander belanden we in het laatste verhaal bij de huidige kroonprinses. Hierin wordt er weer een portret gemaakt, ditmaal van de drie dochters van Willem Alexander en Maxima.

Van Dam laat zien dat al die prinsen en prinsessen gewone mensen zijn met hun aardig- en eigenaardigheden. In een *Kroon van koper* Frederik is nieuwsgierig én onhandig: hij laat de kroon uit zijn handen vallen en de edelstenen spatten over de grond. Zijn oudere broer Willem stelt hem gerust: het ding is maar van koper en de edelstenen zijn van glas. Prinses Sophie van Weimar is dol op dansen en zingen, kroonprins Wiwill is net als zijn vader een brutale aap en een driftkikker en kroonprinses Wilhelmina is niet vaak alleen, maar wel eenzaam. Zoals koningin Juliana in *De gouden koets* zegt: 'Zo kan iedereen zien dat we ook maar gewone mensen zijn.' Voor de lezer of het kind dat wordt voorgelezen uit *Leve de koning* is het meer dan duidelijk dat het niet alleen maar leuk is om een prins of prinses te zijn. Wilhelmina 'wist diep in haar hart dat ze er nooit bij zou horen. Haar leven was net als dat van haar poppen in een grote kast met glazen deuren. Iedereen kon naar Alice, Peter, Bertha, Jakline, Bleuette, Suzanna, Gouvernante en Wilhelmina kijken, maar een eigen leven hadden ze niet.'

Toch hebben de prinsesjes in het laatste verhaal ook genoeg om zich op te verheugen. Als het over de komende inhuldiging van prins Willem – Alexander tot koning gaat, vraagt het middelste prinsesje: 'Mogen we dan ook meerijden in de gouden koets?'

'En mogen we dan ook op het balkon om te zwaaien?' vraagt de middelste van het stel.'

Maar oma maant ze tot kalmte. Ze moeten genieten van hun leven, zolang het nog kan.

Het is aan de lezer om te beslissen of het meer voor- dan nadelen heeft om prins of prinses te zijn.

Het boek eindigt met een stamboom van de Oranjes waarin heel overzichtelijk staat weergegeven, over wie je een verhaal in de bundel kunt vinden of in een van de andere bundels van Van Dam.

Martine Letterie

2016 Jaar van het Boek

"Het jaar van het boek is het Jaar van Alles en Nog Meer, want een boek voert je mee in zinnenroes en woordenstroom en geeft je duizenden verhalen" (Aart Meinders, directeur Letterkundig Museum). In één zin weet Aart Meinders te vertellen waarom 2016 uitgeroepen is tot jaar van het boek.

Mensen zijn de afgelopen jaren anders gaan lezen (e-reader, PC, tablet, iPhone), maar gelukkig blijft de behoefte aan verhalen. De verkoop van boeken is het afgelopen jaar weer gestegen, de verkoop van e-boeken daalde en leerlingen vragen weer om lesboeken. Boeken verrijken ons leven, brengen kennis, ontroering en plezier.

In 2016 wordt de kracht van het boek gevierd met festiviteiten en campagnes om boeken en lezen onder de aandacht te brengen (www.2016jaarvanhetboek.nl). Jaar van het boek wordt georganiseerd door Bijzondere Collecties, Koninklijke Bibliotheek, Leescoalitie, Letterkundig Museum, Stichting CPNB, Stichting Lezen en Stichting Lezen en Schrijven.

Op 4 januari opende minister Jet Bussemaker dit bijzondere jaar en Nico Dijkshoorn bracht een ode aan het boek (zie website voor volledige tekst).

Op de website www.2016jaarvanhetboek.nl vindt u een festiviteiten kalender. Zo kunt u in Zwolle een workshop volgen om een ontwerp te maken voor uw eigen boek en in Deventer organiseert o.a. de bibliotheek tal van activiteiten.

De redactie van StOKpaardje zal, in de komende nummers, aansluiten bij "2016 Jaar van het Boek" door extra aandacht te geven aan het oude kinderboek. We interviewen een (kinder)boekverzamelaar, bespreken een kinderboek over het thema "Hoe word ik schrijver?", praten met één van onze boekbinders en komen met een artikel over een uitgeverij van kinderboeken.

Het wordt vast een geweldig boekenjaar.

Tineke Aronson

Berichten uit Lijsje Lorresnor

Neem geen afscheid, lees een serie!

Ik zit op de Thomas Zolder en verwerk de reserveringen. *Arendsoog* gaat als een warm broodje over de toonbank. Een lezer in Haaksbergen heeft nu bijna de hele serie gelezen en droomt 's nachts van zijn held en diens vriend Witte Veder. Hij gaat met hen ten strijde tegen het onrecht. 's Morgens is hij gebroken, want onze lezer is niet gewend aan paardrijden en zwaaien met een lasso. Zijn vrouw heeft al voorzichtig gevraagd of het niet verstandig is over te stappen op wat minder "belastende" boeken. En misschien eens een enkel boek, geen serie meer van meer dan 50 deeltjes?

In Deventer gaat het er wat vrolijker aan toe, daar wordt *de Olijke Tweeling* gelezen. Waarschijnlijk is dit een lezeres, want oude kinderboeken onderscheiden zich van nieuwe, o.a. door een duidelijk verschil tussen "jongensboeken" en "meisjesboeken". De *Olijke Tweeling* is de tweeling Bongers, Ellis en Thelma, meisjes die dolle avonturen beleven in het ene na het andere boek. Zo'n 26 deeltjes geschreven door Arja Peters en na haar dood zelfs voortgezet door andere schrijvers wegens het succes van deze serie. Totaal andere avonturen dan die van *Arendsoog*. Geen

steigerende paarden, pistolen en desolate prairies, maar zigeuners, kamperen en kostschool.

Zelf ben ik een groot gebruiker van series, waarin de hoofdpersonen, in het ene na het andere boek, van alles meemaken. Een serie is net een heel dik boek dat nooit uit is. De teleurstelling dat het verhaal bijna is afgelopen, het afscheid nemen van je held of heldin en de vraag wat ga ik nu lezen, kunnen deeltje na deeltje worden uitgesteld.

Wordt u ook chagrijnig als u uw mooiste kinderboek bijna uit heeft? En loopt u dan driftig naar zolder om te kijken of er misschien nog een mooi kinderboek ligt? Kwel u zelf niet langer en kijk in de (digitale) catalogus van StOK of kom bij ons langs. Wij hebben niet alleen heel veel oude kinderboeken, maar ook veel series van uw jeugdhelden en -heldinnen. Dus laat *Joop ter Heul* niet in de steek na het eerste boek en lees de hele serie, of ga het avontuur aan met *Biggles*, de hoofdpersoon in maar liefst 96 boeken van W.F. Johns.

Kortom bespaar uzelf een voortijdig afscheid van een vriend of vriendin uit een geliefd boek, lees de hele serie!!!!

Tineke Aronson

Zoek een boek, zoekservice StOK

Zoals u misschien al weet heeft StOK een zoekservice voor oude kinderboeken. U kunt ons een e-mail sturen met de gegevens van het boek of u kunt een formulier invullen bij een bezoek aan StOK. Wij gaan dan op zoek naar het boek.

Deze service willen wij uitbreiden met het plaatsen van een oproep in StOKpaardje, zodat ook onze lezers op zoek kunnen naar het gewenste boek of misschien dit boek hebben en af willen staan.

Bent u op zoek naar een bepaald boek? Stuur ons per mail (info@stichtingtoudekinderboek.nl) uw gegevens (naam, adres, telefoon, e-mail en gegevens over het boek: schrijver, titel en, als u die niet weet, zoveel mogelijk gegevens als b.v. in welk jaar heeft u het boek gelezen?, waar ging het boek over?, welke namen kwamen in het boek voor?, was het een prentenboek, een versjesboek, een schoolboek of een boekje dat je kon sparen bij b.v. koffie of thee?). Wij plaatsen dan uw oproep in het volgende StOKpaardje.

Colofon

Stichting 't Oude Kinderboek
Brink 70
7411 BW Deventer
0570-675700
info@stichtingtoudekinderboek.nl
www.stichtingtoudekinderboek.nl
issn 1873-9474 (gedrukt)
issn 2211-7989 (online)
IBAN NL18 RABO 0140 7488 65
StOK is een ANBI

Doelstelling:

Het verzamelen, bewaren, ter inzage geven, uitlenen van en informeren over in principe niet recent verschenen kinder- en jeugdliteratuur, in het bijzonder uit het Nederlandse taalgebied.

Redactie StOKpaardje:

Lot van den Akker, Tineke Aronson, Eef Nulden,
Candida van der Horst, Petra Cremer
(technische realisatie)

Stichting 't Oude Kinderboek heeft ernaar gestreefd om de rechten betreffende de illustraties en de afbeeldingen te regelen volgens de wettelijke bepalingen. Degenen die desondanks menen zekere rechten hierop te kunnen doen gelden, kunnen zich alsnog tot Stichting 't Oude Kinderboek wenden.

Zonder toestemming van StOK mag niets uit de artikelen worden overgenomen.

Heeft u naar aanleiding van de nieuwsbrief vragen of opmerkingen, dan kunt u ons [mailen](mailto:) of bellen.

